

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

R E D A K T I O N E E L

Beste mensen, hier is dan de nieuwe Korhaan, het eerste nummer na de vakantie, en het eerste nummer onder de nieuwe redactie.

We hopen dat een ieder een fijne vakantie met veel vogelplezier heeft gehad, en vol frisse energie aan het komende seizoen gaat beginnen.

De vorige twee seizoenen waren, wat vogelwaarnemingen betreft, opperbest. De winter zit ons nog fris in het geheugen, en het voorjaar bracht ons ook wat leuke vogels, en dat haast naast de deur.

De vogelsoorten waren haast allen zuidelijke, als Steltkluten, Grote Zilverreiger en broedende Kleine Zilverreiger in de Flevo-polder.

De Ankeveense plassen herbergden de Ral- en Koereiger, een Witvleugelstern poogde een broedsel uit te brengen, tesamen met een Zwarte Stern, en een paar Kwakken zijn zeer waarschijnlijk tot broeden gekomen, met succesvol resultaat.

Dus wie weet wat het nieuwe seizoen ons brengt.

Het nieuwe seizoen begint ook weer met verscheidene interessante lezingen, waar het programma meer bijzonderheden over geeft.

Ondertussen hebben zich wat wijzigingen in het bestuur en de redactie voorgedaan.

Het nieuwe bestuur bestaat uit R. Moolenbeek, voorzitter; K. Visser, 2e voorzitter; T. Stoker, sekretaresse; het penningmeesterschap staat nog open,

Zoals gezegd, is ook de redactie gewijzigd.

Veel dank derhalve aan de heer W. Cohen, die ruim vier jaar de Korhaan heeft verzorgd, en er nu helaas mee stopt.

De nieuwe redactie is twee man sterk, en bestaat uit R. Sinoo en K. Mauer.

Ook A. Bode, die ruim zeven jaar lang de rubriek "veldwaarnemingen" heeft samengesteld, houdt er binnenkort mee op.

Hij zal de uitwerking ervan nog tot het einde van het jaar voor zijn rekening nemen, waarna een ander het van hem over zal nemen. De rubriek wordt dus wel voortgezet.

Rest ons nog mee te delen, dat de post van penningmeester vakant is, en dat er dringend behoefte aan bestaat om deze ruimte op te vullen.

Mochten er zich onder u gegadigden bevinden die deze taak op zich willen nemen, dan graag even contact opnemen met de voorzitter Rob Moolenbeek, A. Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035 - 62641. Verder nog veel leesplezier, en succes met het vogelen.

Ronald Sinoo en Karel Mauer

P R O G R A M M A :

Donderdag 27 september:

De eerste LEDENAVOND van dit seizoen zal worden verzorgd door de heer Frits van Daalen uit Haarlem. Deze bekende vogelfotograaf zal U een avond onbekommerd laten genieten van de "Vogels van de Nederlandse kust", speciaal Texel. U ziet o.a. opnamen van zeeduikers, zeeëenden, futen en alle sternsoorten. Het tweede deel van de avond zal de heer Van Daalen ons zijn prachtige dia's tonen van de "Vogels van de Gelderse Achterhoek". Er worden u opnamen voorgeschoteld van o.a. Grote Gele Kwikstaart, Roodborsttapuit, Steemuil, Goudvink en Ortolaan. De dia's zijn vaak zo gemaakt dat er ook iets zichtbaar is van het gedrag der dieren. Deze lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum, aanvang 20.00 uur.

Zondag 30 september:

OCHTENDEXCURSIE GOOIMEERKUST. Vertrek 7.30 uur vanaf de haven in Huizen (pier). De heer R. van Maanen begeleidt u ook ditmaal weer en hoopt u leuke waarnemingen te laten doen.

5 t/m 14 oktober:

HERFSTFLORA in het Singer te Laren. De Vogelwerkgroep zal ook dit jaar weer een stand inrichten. Zijn er nog mensen, die deze stand willen bemannen en het voorbijstromend publiek willen informeren over de activiteiten van onze Vogelwerkgroep en over vogels in het algemeen, laat zij dan niet aarzelen maar zich opgeven bij L. Reddingius, telefoonnr.: 02159 - 42508, vóór 17.00 uur.

Vooraf 's morgens en 's middags is het tekort aan medewerkers nijpend, het is geen moeilijk werk maar wel leuk, dus opgeven !

Dinsdag 9 oktober:

WERK-CONTACTAVOND. Godelinde Scholengemeenschap te Naarden. Aanvang 20.00 uur.

12 t/m 14 oktober:

WEEKEND SCHIERMONNIKOOG.

Zijn het niet de broedvogels, zoals in het voorjaar, die voor vogelrijke dagen zorgen, dan zijn het wel de standvogels, maar vooral de vogeltrek in deze tijd van het jaar. We verblijven weer in een kampeerboerderij, met zelfverzorging. U moet zelf zorgen voor een slaapzak, bestek, beker, bord en theedoek, brood voor vrijdag en zaterdagmorgen. Vergeet ook uw laarzen en warme, maar ook waterdichte kleding niet.

We vertrekken vrijdagmiddag om 15.00 uur met eigen auto's vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum. (Na opgave van wel-/niet-autobezitter en plaats voor ev. passagier en met gelijktijdige vooruitbetaling van f 10,- (bij voorkeur op de ledenavond of door storting op postgiromummer: 2529179 van de penningm. V.W.G., Radioweg 1, Horstermeer).

Telef. opgave bij mevr. H. Lodestein: 02159 - 31076.

Vrijdag 19 en zaterdag 20 oktober:

WEIDEVOGELSYMPOSIUM te EDE; zie elders in deze Korhaan.

19 t/m 21 oktober:

GOOILANDSHOW in de Expohal te Hilversum.
Medewerkers gevraagd om de stand van onze Vogelwerkgroep
te bemannen ! Opgeven bij L. Reddingius telefoonnr. 02159
42508, vóór 17.00 uur.

Donderdag 25 oktober:

De heer Th. Mulder uit Hippolytushoef houdt deze avond een
dialezing met als titel: "Wilde ganzen in Nederland"
(van het boek met dezelfde titel is hij mede-auteur).
Uw kennis van de diverse soorten kunt U zodoende weer eens
verrijken dan wel opfrissen, hetgeen met het inmiddels
begonnen ganzenseizoen zeer prettig is.
Behalve het onderscheiden van de soorten zal ingegaan worden
op de ganzentrek, het broeden en de pleisterplaatsen.
Bovendien wordt ons nog iets verteld over ganzen in de
kunst.
De lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevin-
weg 146 te Hilversum, aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 3 november:

OCHTENDEXCURSIE ANKEVEEN. (Dammerkade, Googh en Bergse Pad).
De leden van het I.V.N. Eemland zijn bij ons te gast. We hopen
dat u kennis komt maken en samen met hen zult genieten van de
wandeling door dit vogelgebied. De leiding berust bij de
heren E. de Haan, R. Moolenbeek, A. Vermeule en N. Dwars.
Vertrokken wordt om ca. 7.30 uur vanaf de parkeerplaats naast
de kerk in Ankeveen.

Dinsdag 13 november:

WERK-CONTACTAVOND. Godelinde Scholengemeenschap te Naarden.
Aanvang 20.00 uur.

Donderdag 22 november:

Wat zullen de gevolgen zijn van een mogelijke inpoldering van
de Markerwaard voor de Aalscholwers van het Naardermeer ?
Waar fourageren deze vogels, wat weten wij van deze
voedselvluchten, hun dag- en nachtritme, het gedrag in de
kolonie, de vestiging van nieuwe kolonies ?
Deze en vele andere zaken zullen besproken worden door de heer
H. de Boer uit Zuidwolde in zijn inleiding over "de Aalscholwer
als broedvogel in Nederland".
De lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevin-
weg 146 te Hilversum, aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 24 november:

OCHTENDEXCURSIE LANDGOED EINDE-GOOI en OMGEVING, o.l.v. J. Harder.
Vertrek om 8.00 uur vanaf het vliegveld Hilversum Noodweg
Nieuw-Loosdrecht.

8/9 december:

LANDELIJKE ROOFVOGELTELLING; bijzonderheden volgen nog.

Dinsdag 11 december:

WERK-CONTACTAVOND. Godelinde Scholengemeenschap te Naarden.
Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 15 december:

EXCURSIE FLEVOPOLDERS.

Deze dagexcursie wordt gehouden met eigen auto's. U zult naast de ganzen ook vele andere vogelsoorten kunnen observeren, zoals diverse eendensoorten, Kleine Zwanen en de roofvogels.

Vertrek om 8.30 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum o.l.v. S. Poelstra. Geeft u zich wel van tevoren op ?
Telef. 02159 - 31076.

LEDEN MUTATIES

- Nieuw : prof.dr. F. Bianchi + mevr. H.C. Bianchi-Wind, Frans Halsln. 8,
1412 HT Naarden, tel. 46823
A.B. v. Etten, Stichtschedade 12, Ankeveen, tel. 61714
mevr. A.M.A. Geurts, Prinsenstr. 25, 1404 JL, Bussum
C.A.M. Hoogland, Plaggenweg 39, Bussum, tel. 34637
K. v. Lambalgen, Roerdompstr. 11, 3742 XC Baarn, tel. 13139
mevr. J.E.E. Lodenstein-Krijnen, H'sum (huisgen.)
mej. W.M. Lodenstein, P. Aertszstr. 27'', A'dam
mevr. G. Marmelstein, Biggekruid 24, Huizen, tel. 58134
K.A. Mauer, Oude Amersfoortseweg 72, H'sum
mevr. C. Tamminga-Smeulders, Waldeckln. 31, 1213 XV H'sum,
tel. 831075
mevr. M. Westra, Kerkstr. 19, H'sum
- Verhuisd : J. Ekelmans, Huizerweg 19u, Bussum, tel. 33917
P.J. de Jong, Kroonln. 20, 1217 AV, Bussum, tel. 18535
C.J. Steenman, Erfgooierstr. 493, 1222 AS H'sum
- Opgezegd : mevr. N. Hoeksma-v.d.Boogaard, Naarden

Kort verslag van de buitengewone ledenvergadering gehouden op dinsdag
10 juli in de Godelinde Scholengemeenschap te Naarden

Aanwezig : 12 leden, waarvan 6 bestuursleden.

Het enig agendapunt van de avond was de statutenwijziging van de vereniging i.v.m. gewijzigde wettelijke bepalingen. Na de opening stelde Rob Moolenbeek echter eerst een bestuurswijziging aan de orde. Eveneens i.v.m. het gewijzigde verenigingsrecht is nl. een volledig dagelijks bestuur noodzakelijk. In de nieuwe samenstelling is Rob Moolenbeek voorzitter en ondergetekende sekretaris, zodat nu de plaats van penningmeester vakant is.

De konsept statuten waren door enkele aanwezigen grondig bestudeerd. Na overleg werden een aantal wijzigingen aangegeven. Een belangrijk punt van bespreking was de aansprakelijkheid van de vereniging. Tijdens activiteiten van de vereniging is ieder steeds voor zichzelf verantwoordelijk! Wel verdient het aanbeveling in de toekomst bij bv. weekend- en nachtextcursies een kollektieve verzekering af te sluiten, die door de deelnemers wordt betaald.

In overleg met de notaris zijn de aangegeven wijzigingen ingepast. De nieuwe statuten vindt u in de volgende Korhaan.

sekr. Trijnie Stoker

HET HUISZWALUWENONDERZOEK IN DE FLEVOPOLDERS IN 1978

J. Harder (mmv H. van Elburg, Rijksdienst IJsselmeerpolders)

Het tellen van Huiszwaluwnesten in het broedseizoen is al door vele mensen vele malen gedaan. Ieder jaar blijft dit voor de waarnemer echter telkens opnieuw een interessante bezigheid. Geen jaar is gelijk aan het vorige. Steeds doen zich nieuwe ontwikkelingen voor. Gemakkelijk is het onderzoek tijdelijk uit te breiden bijvoorbeeld met de bedoeling een groter gebied te onderzoeken of het zelfde gebied nog intensiever te doen, te letten op nestelplaatsen, positie van de nestopening, enz.

Het onderzoek in de Flevopolders, dat al in 1966 gestart werd, werd in 1978 uitgebreid met een tweetal onderzoeken.

In de eerste plaats konden voor het eerst alle woonplaatsen (Lelystad, Biddinghuizen, Swifterbant, Dronten en Almere) geheel op de aanwezigheid van Huiszwaluwnesten onderzocht worden.

Het tweede nieuwe onderzoek betrof een steekproef onder een aantal pachters, teneinde enig zicht te krijgen op de aanwezige nesten bij de vele boerderijen in Oostelijk Flevoland.

Naast deze nieuwe onderzoeken werden uiteraard ook alle bekende kolonies aan gemalen, sluizen en bruggen weer gecontroleerd.

Reeds eerder was vastgesteld (Harder, 1978) dat 1974 een zeer goed broedseizoen is geweest voor de Huiszwaluw. Eveneens werd reeds duidelijk dat 1975 een zeer slecht jaar was. De achteruitgang in dat jaar was toen zo groot dat dit niet alleen aan de normale jaarlijkse fluctuatie van de broedvogelstand toe te schrijven was. Met name de "zwaluwen-catastrofe" in de herfst van 1974 werd hieraan mede schuldig bevonden. In 1976 en 1977 kon de stand zich weer wat herstellen. Uit de tellingen in 1978 blijkt dat dit herstel zich op de meeste plaatsen goed heeft doorgezet.

Gemalen

Zeer opvallend is de toename aan het Dijksmagazijn tot 168 nesten (zie tabel I). In alle teljaren (vanaf 1966) is dit nimmer zo hoog geweest.

In het verleden werd nog wel eens gedacht dat circa 100 nesten een soort verzadigingspunt zou zijn voor deze kolonie. De grote toename in 1977 en 1978 werpt deze veronderstelling wel heel duidelijk omver. Toename was er voorts aan het gemaal Wortman, terwijl het aantal nesten wat jaarlijks onder de overkapping van het zuigkanaal Wortman broedt in 1978 slechts 2 was.

Met het totaal van 338 nesten voor Lelystad-Haven komt het broedseizoen 1978 hiermee op de derde plaats. Alleen 1974: 352 nesten en 1968: 368 nesten, waren nog beter sinds het begin der tellingen.

De overige telgegevens van de gemalen geven weinig verschil te zien met voorgaande jaren.

Tabel I Huiszwaluwnesten Lelystad-Haven, Ketelhaven, gemalen Lovink en de Blocq van Kuffeler

---

Tabel I

	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Lelystad-Haven						
gemaal Wortman	135	178	90	95	130	158
Dijksmagazijn	91	116	80	97	130	168
overige	32	58	38	40	18	12
subtotaal	268	352	208	232	278	338
Ketelhaven						
gemaal Colijn	109	98	72	108	147	130
overige	?	44	37	34	34	51
subtotaal	(109)	142	109	142	181	181
gemaal Lovink	106	130	56	49	46	55
Blocq van Kuffeler	62	83	70	19	14	24
Totaal	545	707	443	442	519	598

Betreurenswaardig is dat de 55 nesten bij Lovink, die aldaar op 14 juli geteld werden, op 25 augustus bleken te zijn verwijderd. Een straalbedrijf uit Holten had in opdracht van Rijkswaterstaat de nesten van het gebouw gestoten in verband met uit te voeren reinigingswerkzaamheden.

Een brief van de Vogelwerkgroep het Gooi e.o. hierover aan de dienst der Zuiderzeewerken haalde weinig uit. De dienst achtte het noodzakelijk dat deze werkzaamheden in dat jaargetijde gebeurden....

Sluizen

In 1978 bereikte het aantal nesten bij de verschillende sluiscomplexen opnieuw een recordhoogte (tabel 2). Met name de kolonie aan de Nijkerkersluis heeft zich sinds 1976 zelfs verdubbeld. De meeste nesten (134) bevinden zich bij deze sluis aan de onderzijde van de brug die het oude land met Flevoland verbindt.

De Lage Knarsluis scoorde ook hoger dan in de voorgaande jaren. Alleen in 1974 was het aantal nesten hier nog iets hoger, namelijk 140.

Bij al deze vooruitgang is het merkwaardig dat de Hoge Knarsluis weer minder in trek was. Mogelijk is er een verschuiving opgetreden van de Hoge naar de Lage Knarsluis.

Tabel 2 Huiszwaluwnesten aan sluiscomplexen

	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Lage Knarsluis	108	140	106	103	105	131
Hoge Knarsluis	63	102	106	82	126	89
Houtribsluizen		2	-	-	-	-
Roggebotsluis				18		-
Nijkerkersluis		72	77	97	134	180
Totaal	171	316	289	300	365	400

Bruggen

Ook bij de bruggen is het totaal aantal weer duidelijk hoger dan in de voorgaande jaren (tabel 3). Deze stijging was te danken aan een sterke toename van de brugkolonie aan de Spiekweg in Zuidelijk Flevoland en aan de nieuwe brug over de Lage Vaart. Naar onze indruk zal deze laatste kolonie in de toekomst nog aanmerkelijk groter worden. De overhangende randen van deze brug zijn namelijk behoorlijk lang, terwijl de groepjes nesten verspreid aan deze rand vastzitten. Hierdoor is "het naar elkaar toegroeien" van deze kleine groepjes niet uitgesloten. Bij de brugkolonie aan de Rietweg zal afgewacht moeten worden of deze stand zich kan handhaven dan wel verder uitbreiden.

Tabel 3 Huiszwaluwnesten aan bruggen

	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Lage Vaart/Larserweg (oud)	56	34	31	-	27	1
Lage Vaart/Larserweg (nieuw)						51
Lage Dwarsvaart/Buizerdweg	36	73	62	86	89	83
Lage Dwarsvaart/Torenvalkweg	2	-	-	42	-	-
Larser Vaart/Meerkoetenweg		2	3	-	2	6
Larser Vaart/Rietweg		8	10	10	26	45
Hoge Vaart/Spiekweg		52	60	70	101	142
Lage Vaart/Tjalkweg						3
Totaal	94	169	166	208	245	331

Behalve de in de tabel vermelde bruggen werden alle overige, buiten de bebouwde kommen, bestaande bruggen in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland gecontroleerd. Hier werden geen nesten aangetroffen.

Woonplaatsen

Van de verschillende woonplaatsen die er in de polders liggen zijn uit het verleden vrijwel geen gegevens voorhanden. Van Lelystad was slechts wat bekend over nesten aan bruggen. Daarnaast zijn er in 1973 en 1974 alle gebouwen gecontroleerd op Huiszwaluwnesten (Van den Berg, 1973 en schr. med.).

Deze onbekendheid over het voorkomen van de Huiszwaluw in de woonplaatsen was reden genoeg in het jaar 1978 de plaatsen Lelystad, Dronten, Biddinghuizen, Swifterbant en Almere grondig te onderzoeken (tabel 4). Bij het tellen kon gebruik gemaakt worden van een kaart van Lelystad (kaart van 1-1-1978), een recente kaart van Almere, alsmede de plattegrond van de gemeente Dronten van juni 1977. Op deze plattegrond staan ook de plaatsen Biddinghuizen en Swifterbant. Alle op deze kaarten voorkomende woningen en industriegebouwen werden gecontroleerd op de aanwezigheid van Huiszwaluwen.

De KNNV-VWG Lelystad bleek bereid aan het onderzoek mee te werken en nam met 7 mensen Lelystad voor haar rekening. De Rangers afdeling het Gooi van het Wereldnatuurfonds telde de nesten in Almere. De drie overige gemeenten werden door één der schrijvers dezes en zijn broer H. Harder, onderzocht. Bij deze laatste tellingen, welke eenmalig waren, werd gebruik gemaakt van een vouwfiets waarmee snel en gemakkelijk langs en tussen de huizen gereden kon worden.

Tabel 4 Huiszwaluwen in woonplaatsen

	1978	
Lelystad	130 ¹⁾	¹⁾ hierbij inbegrepen 29
Dronten	141	nesten aan de brug
Biddinghuizen	67	Oostervaart/Runderweg
Swifterbant	93	en 1 nest aan de
Almere	56	IJsbaanbrug.
Totaal	487	

In Lelystad is het opvallend dat alle (100) nesten aan de woningen zich in het oudste gedeelte van deze stad in wording bevonden m.u.v. het Smedinghuis. Ook in 1973 was dat precies zo (Van den Berg, 1973), maar toen was deze plaats nog wel veel kleiner.

In tabel 4A is een vergelijking gemaakt met de situering van de nesten in 1973 en 1978. In 1978 werden de tellingen gedaan op 18 en 22 juli en 2 augustus.

Tabel 4A Lelystad, aantal nesten per straat in 1973 en 1978

	1973	1978		1973	1978
Gelderse Hoek	7	47	Amsteldiep	-	1
Hemmeland	1	3	Blauwe Slenk	-	4
Enkhuizerzand	11	-	Hoek van het IJ	4	16
Leekerhoek	5	4	Muiderzand	1	-
Spaanderbank	3	-	Steile Bank	16	-
Middelgronden	-	1	Het Spiek	2	-
Marderhoek	-	3	Breehorn	8	18
Zwartewater	4	-	Smedinghuis	-	2
Malzwin	3	1			

Totaal aantal nesten 1973 : 65   1978 : 100

In de loop der jaren blijken er wat veranderingen te zijn opgetreden. De meest opvallende zijn wel de sterke toename bij de Gelderse Hoek en het verdwijnen van de nesten aan de Steile Bank en Enkhuizerzand. Toename was er ook bij de Hoek van het IJ en Breehorn.

Vermeldenswaard bij deze twee teljaren is dat in 1974 in dezelfde wijk niet minder dan 188 nesten werden vastgesteld (schr. med. Van den Berg). Over de precieze situering is verder niets bekend.

Het hoge aantal in 1974 past geheel in het, landelijk gezien, goede broedseizoen van dat jaar.

Ongetwijfeld zal er ook daarna in 1975, opnieuw overeenkomstig het landelijk beeld, een zware achteruitgang geweest zijn, waarna de stand geleidelijk opgebouwd werd tot het huidige peil van 100 nesten.

Uit tabel 4B is te lezen dat Dronten in 1978 de grootste aantallen Huiszwaluwen telde. Oude gegevens zijn zoals reeds opgemerkt werd helaas niet voorhanden. Over voor- of achteruitgang valt dan ook niets te zeggen. Wat bij Lelystad al geconstateerd was doet zich ook hier voor: de nesten bevinden zich aan de oudste huizen van Dronten. Men kan zich opnieuw afvragen of dit komt doordat de overige woningen ongeschikt zijn ten gevolge van hun bouw, danwel dat er te weinig voedsel in de omgeving is (dit laatste lijkt niet aannemelijk). Een derde factor zou kunnen zijn dat er gewoonweg niet genoeg zwaluwen zijn om ook de andere plekken te bevolken.

Tabel 4B Dronten, aantal nesten per straat op 24 juli 1978

Vooronder	9	Het Kompas	4	De Zuid	2
Voorplecht	6	Fokkestraat	9	Zeilmakerstraat	13
Bakboord	1	Gaffelstraat	3	Touwslagerstraat	2
Ankerstraat	20	Baskenstraat	3	Takelaarstraat	4
Kampanje	32	Harpoenierstraat	5	Mastenmakerstraat	7
De Boeg	10	Walvisstraat	1	Breeuwstraat	10

Totaal aantal nesten : 141

De in Biddinghuizen getelde nesten bevonden zich ook aan de oudste huizen in deze woonplaats (tabel 4C). De meeste andere huizen lijken hier echter niet zo geschikt als nestplaats daar veel dakranden een gladde onderzijde hebben. Bij een aantal andere huizen gaat de dakrand direct over in een raam, waardoor er geen overhangende dakranden zijn. Slechts de zijkanten van een huis of woonblok lijken dan nog geschikt als nestplaats.

Tabel 4C Biddinghuizen, aantal nesten per straat op 16 juli 1978

Akkerhof	16	Havenweg	3	Fruithof	12
Wendakker	10	De Voor	5	Cultuursingel	10
Kopakker	4	Weidehof	7		

Totaal aantal nesten : 67

In Swifterbant (tabel 4D) komen de nesten wat meer verspreid over deze plaats voor dan in de andere woonplaatsen. Een zekere voorkeur voor de oudste huizen is echter ook hier waar te nemen. De meeste andere huizen lijken in deze plaats eveneens minder geschikt door een gladde onderzijde van de dakrand of omdat er in het geheel geen overstekende rand is.

Tabel 4D Swifterbant, aantal nesten per straat op 16 juli 1978

Noordsingel	11	Morenestraat	29	De Trompettershof	1
Tolhoren	6	Gletsjerstraat	23	Het Blazoen	2
De Lange Streek	5	De Vendelier	16		

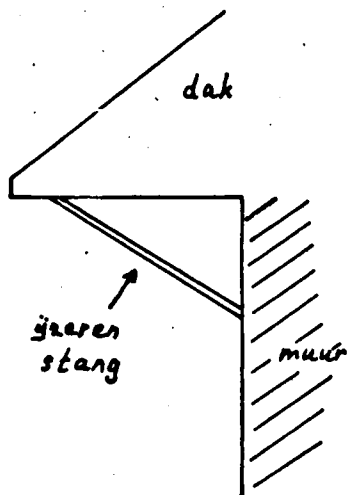
Totaal aantal nesten : 93

Van Almere is niet bekend waar de nesten zich precies bevonden. Aangezien deze stad nog zeer jong is kan hier eigenlijk ook geen sprake zijn van een oud gedeelte der woningen. Het vermoeden bestaat bovendien dat in voorgaande jaren in Almere zelfs nog geen Huiszwaluwen broedden (Harder, 1978)! In vergelijking met de vorige woonplaatsen is een Huiszwaluwenstand van 56 nesten beslist een goed begin te noemen.

Het weren van de Huiszwaluw als broedvogel

In Biddinghuizen komt aan veel woningen waar Huiszwaluwen nesten zitten een bepaalde dakrandconstructie voor (zie fig. 1).

fig. 1 zijaanzicht dakrand

De nesten bevonden zich meestal in de driehoek binnen de ijzeren stang. Deze stang diende zodoende als steunpunt voor het nest. De onderlinge afstand van de stangen is circa 1,5 meter.

Veel mensen willen echter geen zwaluwen aan hun huizen - ze zien tegen de vervuiling op - en proberen dit dan te voorkomen door op de stangen proppen papier te leggen. Ook plastic zakken en blokken hout worden hiertoe gebruikt. Een andere veel gebruikte methode is één of twee lange latten van de ene naar de andere stang te leggen. Bij al deze

bestrijdingsmiddelen werden geen nesten gezien. Ten aanzien van de (vele) nesten op stangetjes is het interessant het volgende te vermelden. Het benutten van dit soort stangetjes wordt in Engeland namelijk als iets bijzonders beschouwd. Onder de titel "Unusual House Martin nest-sites" beschrijven D.A.C. Mc Neil en Frank Clark hun vondst van drie van dergelijk gebouwde nesten in Leicesterhire (British Birds, 1978). Een jaar later meldt Ivor Marklow onder dezelfde titel hoe hij ook twee soortgelijke nesten vond in Edgefield, Norfolk. Mc Neil en Clark veronderstellen dat zwaluwen die zo'n ondersteuning gebruiken wellicht geneigd zullen zijn nestplaatsen te kiezen waarbij een minimum aan modder voor de constructie van het nest nodig is.

In Swifterbant treffen we geen stangetjes aan zoals in Biddinghuizen. Slechts in één geval werd het weren van Huiszwaluwen waargenomen: Men had over de lengte van het huis een lap stof van ongeveer 15 cm breedte opgehangen. Deze zowel aan voor- als achterzijde van de woning zittende wimpel was direct onder de dakrand bevestigd.

In Dronten blijken de bewoners de Huiszwaluwen ook goedgezind te zijn. Slechts in de Touwslagerstraat constateerden we veel maatregelen om de vogels het nestelen te beletten. Op de hier aanwezige stangetjes zagen we de inmiddels bekende kranteproppen, blokken hout, latten en stokken. Niet verwonderlijk derhalve dat in deze straat slechts aan een huis twee nesten zaten.

De tellers in Lelystad en Almere hebben bij hun notities geen opmerkingen genoteerd over eventuele bestrijding.

Aangezien Huiszwaluwen van groot nut zijn - de broedvogels van Flevoland zijn alleen al goed voor de verorbering van enkele miljarden insecten - ware het te wensen dat de plaatselijke overheden propaganda maakten voor deze vogels. In samenwerking met de pers moet het toch mogelijk zijn meer aandacht voor de bescherming en inrichting van nestplaatsen te krijgen. De bevolking zou bijvoorbeeld het volgende kunnen doen:

- a. De zwaluwen niet beletten te nestelen aan de woningen. Heeft men last van bevuilding van de ramen dan is een plankje onder het nest voldoende om de vogelmest op te vangen. Bij de plaatsing van zo'n plankje moet men wel voorzichtig zijn. Bij aanraking van de nesten komen deze soms los van de muur.

- b. Vooral aan woningen waar geen overhangende daklijsten zijn is het mogelijk te trachten de zwaluwen te laten broeden in een speciale nestkast.
- c. Met name aan blinde muren van allerlei (openbare) gebouwen kunnen wellicht speciale voorzieningen worden getroffen (richels, daklijsten). Men heeft dit al eens geprobeerd in Lelystad-Haven, maar mede door verwaarlozing kwam er helaas niets van terecht.

De heer van Elburg van de biologische afdeling van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders heeft inmiddels een zelfde voorstel gedaan. Hij wil speciale daklijsten aanbrengen aan de bedrijfsschuren van de landbouwbedrijven. Bij de veeteeltbedrijven zal de werktuigberging hiervoor geschikter zijn (Van Elburg, 1979).

Kavels

De in deze paragraaf genoemde gegevens hebben betrekking op Huiszwaluwnesten die gevonden werden aan de opstallen op enkele van de honderden kavels. Deze opstallen betreffen vrijwel altijd de woonhuizen en bedrijfsgebouwen van een pachter. In dit verslag duiden we deze gebouwen kortweg aan met "kavel(s)".

Sinds 1974 worden in Oostelijk Flevoland op een vijftiental kavels ieder jaar de zwaluwen nauwkeurig geteld (Harder, 1978). In tabel 5 zijn de jaartotalen hiervan genoemd. In Z. Flevoland is met het kavelonderzoek nog geen begin gemaakt.

Tabel 5 Huiszwaluwnesten op 15 kavels in O.Flevoland, 1974-1978

	1974	1975	1976	1977	1978
Al, D33, G1, H95, J9, L2; N22, N38, P71, Q119, Y47; Y66, Y67, Y75, Y87 ;	488	252	229	312	361

De eerder opgemerkte achteruitgang is ook in deze tabel af te lezen. Gelukkig zien we dat ook op de kavels de zwaluwen deze klap weer aardig te boven zijn gekomen. De grootste kavelkolonie van 1978 bevond zich, evenals in 1975, '76 en '77, aan de schuur van het schapenbedrijf op N22. Hier telden we 126 nesten!

Zoals in de inleiding van dit verslag al vermeld werd, is in 1978 voor het eerst een steekproef genomen middels een enquête onder de pachters in Oostelijk Flevoland.

Verspreid over deze polder werden vier secties uitgezocht, te weten secties N, H (gedeeltelijk), S en Y. De pachters in deze secties kregen een enquêteformulier toegezonden met het verzoek een opgave te verstrekken van het aantal Huiszwaluwnesten aan hun bedrijfsschuren en woningen (Van Elburg, 1979).

Van de in totaal 124 pachters (ca. 14%) die bij dit onderzoek betrokken waren hebben er 68 (55%) gereageerd door het formulier ingevuld terug te zenden. Per sectie werden van de volgende kavels formulieren, ook 18 met de vermelding "geen nesten", terug ontvangen:

N 3,4, 10, 11, 15, 16, 26, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 41, 48, 49, 50.

Y 1, 5, 8, 18, 23, 7, 26, 28, 34, 37, 38, 40, 41, 50, 52, 54, 55.

H 1, 2, 5, 6, 15, 22, 23, 24, 25, 27, 34, 43, 45, 47, 49.

S 6, 8, 11, 13, 18, 19, 20, 22, 24, 35, 40, 42, 52, 54, 58, 61, 70, 77.

Uit de enquêtegegevens (tabel 6) werd duidelijk dat aan de in latere jaren gebouwde bedrijfsschuren minder zwaluwen nestelden. De mogelijke oorzaak hiervan werd gezocht in verminderde mogelijkheden voor goede nestplaatsen.

Tabel 6 Enquêteresultaten bij 124 pachters in Oostelijk Flevoland (1978)

sectie	aantal nesten	grootste kolonie
N	120	N 3 : 22
Y	38	Y 52 : 9
H	56	H 43 : 11
S	13	S 20 : 3
Totaal	227	

Zoals vermeld, werd deze enquête onder 14% van alle pachters gehouden. Aangezien 55% hiervan reageerde kunnen we stellen dat het totale aantal (227), voorzichtig gezegd, representatief is voor 7% van alle Huiszwaluwbroedsels op de kavels. Dit zou tevens betekenen dat alleen al op alle kavels in Oostelijk Flevoland in 1978 een Huiszwaluwpopulatie was van $(100:7) \times 227 = \text{ca. } 3200$ broedparen. Dat is lang niet mis!

Uit de enquête was tevens op te maken dat veel nesten zich in de grote kap van de buitenlampen bevonden. Deze lampen bevinden zich aan de bedrijfsgebouwen. Het betrof hier in totaal 103 nesten aan 35 lampen, dat is gemiddeld bijna 3 nesten per lamp. Het hoogste aantal nesten per lamp bedroeg 6, namelijk op de kavels H45 en Y52.

De 103 nesten aan lampen komen overeen met 45% van de getelde 227 nesten. Dat betekent, opnieuw voorzichtig gesteld, dat van de geschatte 3200 nesten er ruim 1400 (45%) in de lampen zitten. Op een totaal van tenminste 630 van dergelijke lampen die in Oostelijk Flevoland geplaatst zijn behoort dat wellicht tot de mogelijkheden.

Overige gegevens

Naast alle hierboven genoemde nesten zijn er ook nog enkele andere die o.a. terwille van de vergelijking met voorgaande jaren daarin niet verwerkt zijn. Volledigheidshalve noemen wij ze hieronder.

Flevohof	23 nesten aan een landbouwschuur
G 20	7 nesten aan een bedrijfsschuur
J 31	2 nesten
Totaal	32

Totale populatie in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland

Wanneer we alle bekende nesten van beide polders bij elkaar optellen is een vergelijking met voorgaande jaren niet meer reëel aangezien er in 1978 op veel meer plaatsen geteld is. Indien we de extra getelde kolonies weglaten wordt vergelijken beter mogelijk. In tabel 7 zijn derhalve alleen gegevens genoteerd betreffende de gemalen, sluizen en bruggen (zie ook de tabellen 1, 2 en 3).

Tabel 7 toont ons nog eens duidelijk het goede broedseizoen van 1974 en de terugval in 1975. In 1976 en '77 is het vlotte herstel zichtbaar. Het broedseizoen in 1978 blijkt echter nog veel beter te zijn geweest dan het succesjaar van 1974.

Tussen deze twee topjaren 1974 en 1978 zijn wel wat verschillen aan te wijzen.

De kolonies aan de gemalen zijn (nog) wat kleiner gebleven, terwijl die aan de sluizen zijn toegenomen. Bij de brugkolonies is sinds 1974 zelfs een verdubbeling opgetreden.

Tabel 7 Vergelijking van langer getelde kolonies in de Flevopolders

	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Gemalen	545	707	443	442	519	598
Sluizen	171 ¹⁾	316	289	300	365	400
Bruggen	94 ²⁾	169	166	208	245	331
Totaal	810	1192	898	950	1129	1329
Kolonies	12	17	17	18	17	20

¹⁾ o.a. Nijkerkersluis niet geteld.

²⁾ o.a. brug Hoge Vaart/Spiekweg niet geteld.

Als we ook de overige getelde nesten gaan meetellen ontstaat tabel 8. Het aantal getelde kolonies is sinds 1974 echter groter. Dit komt vooral doordat vanaf dat jaar ook een twintigtal kavels onderzocht werden.

Tabel 8 Huiszwaluwnesten in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland

	1973	1974	1975	1976	1977	1978
O.Flevoland ¹⁾	642	1492	787	928	981	1811
Z.Flevoland	233	449	419	371	480	625
Totaal	875	1941	1206	1299	1461	2436

¹⁾ hierbij inbegrepen de Lage en Hoge Knarsluis

Nu in 1978 voor het eerst, via de enquête, een groot aantal boerderijen en bedrijfsschuren (= kavels) kon worden onderzocht is het aantal getelde kolonies uiteraard aanzienlijk gestegen.

In de paragraaf Kavels hadden we een schatting gemaakt van het aantal nesten aan alle boerderijen en bedrijfsschuren in Oostelijk Flevoland. Op grond hiervan kunnen we tenslotte voorzichtig stellen dat in beide polders samen in 1978 minimaal 2436 en maximaal 5048 zwaluwen gebroed hebben. Het minimale aantal duidt hier op de werkelijk getelde nesten, het maximale op het getelde aantal plus het geschatte aantal op de kavels in Oostelijk Flevoland.

Opgemerkt zij hierbij dat bij het maximale getal de telresultaten van tabel 5 en 6 (kavels) eerst afgetrokken zijn van het minimale aantal nesten. Dit om dubbeltelling met het geschatte aantal op de kavels te voorkomen. Bovenstaande gegevens maken wel heel duidelijk welk een belangrijk gebied het nieuwe land voor de Huiszwaluwen is!

Samenvatting

Uit de tellingen van 1978 blijkt dat de Huiszwaluwenstand het slechte broedseizoen van 1975 weer geheel te boven is. Het broedseizoen was zelfs nog beter dan het topjaar 1974. Met name komt dit tot uiting in de vergelijkbare gegevens van de gemalen, sluizen en bruggen (tabel 7).

Opvallende toename was er in Lelystad-Haven bij het Dijksmagazijn, de Nijkerkersluis en de brugkolonie aan de Spiekweg in Zuidelijk Flevoland.

Voor het eerst konden in beide polders alle woonplaatsen op de aanwezigheid van Huiszwaluwnesten onderzocht worden. Het resultaat hiervan, 487 nesten, is bepaald verheugend te noemen, met name de nesten in Almere (tabel 4).

Uit de verspreiding van de nesten over een woonplaats blijkt over het algemeen een duidelijke voorkeur voor de oudste woonhuizen in die plaats. Dezelfde voorkeur is bij boerderijen waar te nemen.

In Biddinghuizen willen veel mensen geen zwaluwnesten aan hun huizen. Ze zien tegen de vervuiling op. Men weert de zwaluwen dan door op de steunen waar veel vogels hun nest bouwen, proppen papier, plastic zakken, blokken hout of latten te leggen.

Door het aanbrengen van eenvoudige voorzieningen kan men deze vervuiling echter tegengaan. Het is zelfs mogelijk de zwaluwen te stimuleren aan bepaalde muren te nestelen.

In 1978 werd ook voor het eerst een enquête gehouden onder 124 van de bijna 900 pachtbedrijven in Oostelijk Flevoland. Met behulp van de 68 pachters die hun enquêteformulier terugstuurden kon een voorzichtige schatting gemaakt worden van het totale aantal nesten aan bedrijfsgebouwen en bijbehorende woonhuizen. Deze schatting leverde een aantal van circa 3200 nesten op!

Te berekenen was ook dat hiervan ruim 1400 nesten zich in de kap van de buitenlampen bevonden.

Tellen we alle genoteerde nesten van beide polders bij elkaar op dan komen we op een totaal van 2436 nesten. Doen we het geschatte aantal van 3200 nesten op de kavels er nog bij dan mogen we voorzichtig aannemen dat in 1978 niet minder dan 5048 Huiszwaluwen in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland gebroed hebben.

Medewerkers

Het is een onmogelijke opgave alle bovenstaande gegevens zelf te verzamelen. Gelukkig waren in 1978 weer een aantal mensen bereid hierbij te helpen. Veel dank derhalve aan:

A. van den Berg, Staatsbosbeheer Lelystad

H. Harder te Hilversum

J. Jelsma te Lelystad

KNNV-VWG Lelystad, met name Rudolf Martin

J. Philippona te Kraggenburg (NOP)

Pachters van de secties N, H, S en Y in Oostelijk Flevoland

R. van Poelgeest te Hilversum

Rangers afdeling het Gooi, met name Frans Rynja

W.J.A. Schipper te Dronten

T. Visser te Naarden

Literatuur

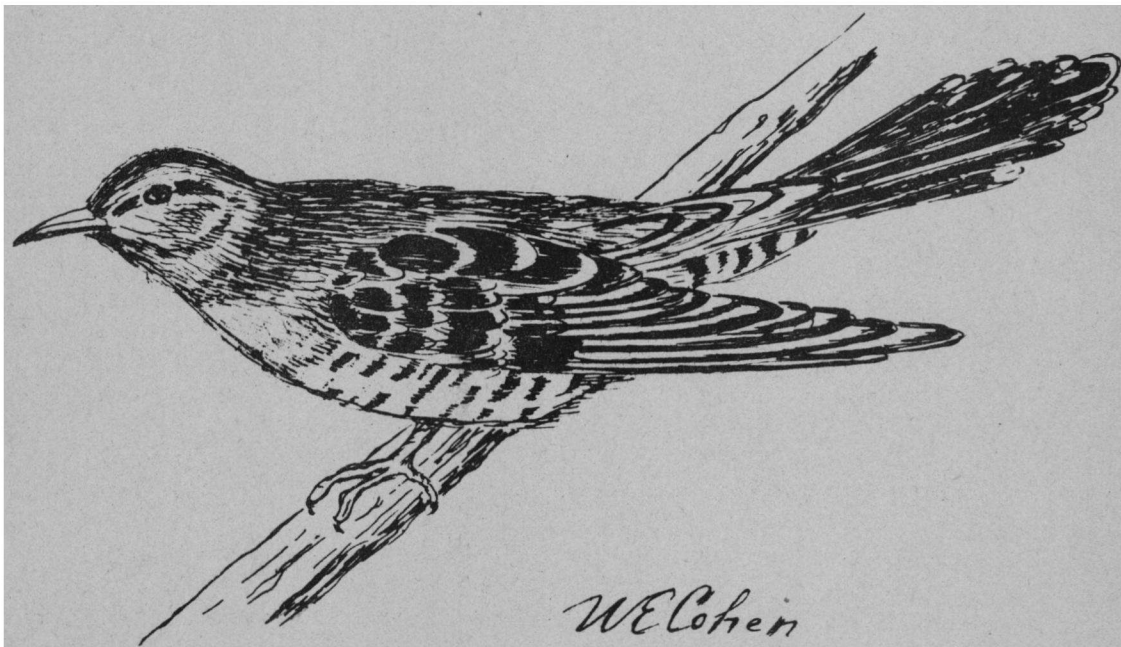
1. Berg, A. van den 1973. Over het voorkomen van de Huiszwaluw als broedvogel in Lelystad, seizoen '73. Museumblad De Vriendenkring.
2. Elburg, H. van 1979. Voorstel tot het bevorderen van broedgelegenheid voor Huiszwaluwen n.a.v. een enquête over aantal nesten aan verpachte bedrijven in Oostelijk Flevoland zomer 1978.
3. Harder, J. 1978. De Huiszwaluw als broedvogel in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland in de periode 1966-1977. In: "Vogels in het Gooi", uitg. Vogelwerkgroep het Gooi e.o.
4. Manklow, Ivor 1979. Unusual House Martin nest-sites. British Birds Vol. 72 Number 1 January 1979.
5. Mc Neil, D.A.C. and Frank Clark 1978. Unusual House Martin nest-sites. British Birds Vol. 71 Number 6 June 1978.

AANTEKENINGEN OVER DE VOEDSELZOEKWIJZE VAN KOEKOEKEN

Sinds onze terugkomst van vakantie op 18 juni 1979 trof ik een keer of tien, dat ik tot heden (7 juli) op de Hoorneboegse Heide ten zuiden van Hilversum kwam, een groot aantal harige rupsen aan. De heer R. Troelstra vertelde mij dat het hier de Heideringel (= *Malacosoma castrensis* (L.)) betreft. Het lijkt er op dat ze dit seizoen veelvuldiger voorkomen dan voorafgaande jaren. Op de fietspaden liggen er zelfs heel wat doodgereden. Troepjes Spreeuwen (vooral veel jonge vogels) die over de heide rondzwalken doen zich veel te goed aan die rupsen.

Afgelopen weken zag ik ook veel Koekoeken op de heide. Elke maal toch wel minimaal vier stuks, terwijl ik de indruk kreeg dat het werkelijke aantal veel hoger lag. Ook zij aasden vooral op die vette harige rupsen. Het roepen hoorde ik slechts zelden meer, o.a. op 6 en 7 juli slechts korte tijd. Evenals verleden jaar leek het er op dat Koekoeken de heide gebruikten als onderbreking of startplaats van hun trek waar zij zich "dik en rond" konden eten.

De Koekoeken hielden zich vooral op in de alleenstaande berken of lijsterbessen, die verspreid op de heide staan. Zeilend verplaatsten ze zich soms van de ene boom naar de andere. Het was me opgevallen dat ik vaak een Koekoek ontdekte op wat kale, dode takken van een hoogopgaande berk. Op zo'n circa 5 meter hoogte zaten ze daar doodstil te kijken in een houding die wij meestal niet van de plaatjes van de Koekoek kennen, namelijk rechtop: staart naar beneden, rug vrijwel verticaal, kop omhoog.

Alleen als er een wandelaar of fietser wat té dicht bij de alleenstaande boom kwam gingen ze als het ware horizontaal op de tak zitten, waardoor ze veel minder opvielen.

Als de omgeving weer tot rust gekomen was zag ik ze af en toe in zeilvlucht en vlak boven de grond afremmend naar de bodem zeilen om daar een harige Heideringel-rups te pakken.

Tot op wel 15 meter afstand van de zitplaats bleken ze hun prooi te kunnen herkennen en soms ging het een stukje over de grond "te voet" verder. Daarna keerde de vogel weer snel terug naar de dode tak, om daar opnieuw de omgeving van de berk af te zoeken naar een nieuwe prooi. Vandaag (7 juli) heb ik zo'n Koekoek eens een uurtje gevolgd. Die ene boom blijkt een goed "stekkie" en van 19.45 uur tot circa 21.00 uur zag ik de Koekoek ruim twintig maal met succes met z'n typische vlucht naar de bodem toe zeilen om een veelvraatrups op te pakken.

Op de achtergrond zag ik op grotere afstand van mij vandaan af en toe een andere Koekoek vanuit een andere (dichtbegroeide) berk telkens naar beneden dalen en weer terugvliegen. Deze periode blijkt het een typische jachtwijze van de Koekoek op de heide te zijn. In dat uur kwam twee maal een andere Koekoek in de zelfde boom zitten. Dan spreidde de eerst aanwezige de staart, ging wat meer horizontaal zitten van opwinding en scheen zich wat "dik" te maken. Dat werd in beide gevallen de laatst aangekomene te gortig zodat die kort daarop naar een volgende alleenstaande boom op de heide zeilde. Daar werd dan ook de zelfde vangmethode toegepast.

Op plaatjes wordt de Koekoek meestal "horizontaal zittend" afgebeeld, maar ik geloof dat dit vooral de houding is als ze zich opwinden of als ze roepen. Gedurende het kijken en zoeken naar prooi zaten ze echt helemaal rechtop en hadden soms het silhouet dat op dat van een Bijeneter leek.

Een enkele maal werd een op deze wijze jagende Koekoek lastig gevallen door een Boompieper of een Roodborsttapuit, die soms vlak naast hem op de dode tak kwam zitten en hen zelfs nog een stukje in de vlucht achtervolgde. Vliegende Koekoeken werden soms door Boerenzwaluwen achtervolgd.

Als algemene opmerking zal ik willen zeggen dat bepaalde soorten van flora en fauna op de heide toch wel schrikbarend achteruit gaan. Hierover wordt eigenlijk maar weinig genoteerd en het geschiedt meestal zo "geleidelijk" dat het niet iedereen direct opvalt.

Op de Hoorneboegse Heide is er van de duizenden "blauwtjes" (vlindertjes) eigenlijk maar weinig overgebleven, maar ook het duivelsnaaigaren, blauwe knoop, heideklokje, stekelbrem en hengel verdwijnen er als sneeuw voor de zon.

Vanzelfsprekend verdwijnen daarmee ook de op deze planten vooral levende insecten ! Het zou mij niets verwonderen als de luchtverontreiniging hier voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor zou moeten worden gesteld.

Ook op 8 en 9 juli nam ik het bovenomschrevene geruime tijd waar. Ook uit meer bebladerde berken werd op de zelfde wijze gejaagd, maar het scheen dat de Koekoeken door het beperkte zicht de heideringelrupsen niet op zo'n grote afstand konden ontdekken. Trouwens het aantal rupsen werd de laatste dagen minder en het aantal gele poppen van deze soort groter. Ook de poppen werden door Koekoek en Spreeuw geconsumeerd !

Jaap Taapken

DAGEXCURSIE TEXEL - 24 maart 1979

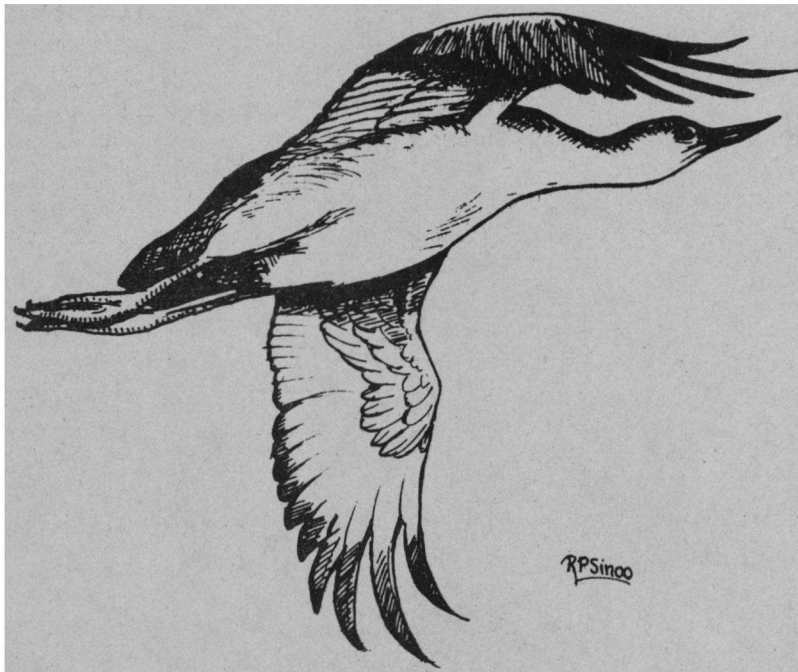
Eindelijk een mooie, zonnige voorjaarsdag. Toch liggen hier en daar nog restanten van de winterse sneeuw. Maar in ieder geval is het uitstekend vogelweer. En de vogels laten zich bekijken in hun mooie pakjes, prachtig in de juiste kleuren gezet door de zon. Zo krijgen we te zien : Smient, Wintertaling, Kuifeend, Pijlstraat, Fuut, Tureluur, Wulp en Grutto.

Maar zij, die meer keren zijn meegegaan, missen een paar geregelde gasten. Waar zijn de Steenlopers, de Kramsvogels, de Koperwieken, de Groenpootruiters en zelf de Tapuiten?

Bij Dijkmanshuizen is aan de wadkant een grote groep Rotganzen. Jammer dat aan de landzijde gegraven en gewerkt moet worden om de dijken op Deltahoogte te krijgen. Op het strand bij de Vuurtoren worden nog een paar winterslachtoffers gevonden, waaronder 2 Roodkeelduikers. De Mokbaai levert nog een IJslandse Tureluur. Hij zit dichtbij en geeft ieder de tijd hem goed te laten waarnemen.

Op het eind van de excursie rijden 5 auto's met tevreden mensen terug naar huis, met als hoogste aantal waarnemingen 57 soorten.

C. Rosier

Het is 14 maart en de wijzers van de klok staan op 10 voor 6. Ik zit even rustig en kijk naar buiten, want er is altijd wel wat te zien. De vogels vliegen nog even druk heen en weer. En zeker nog even kijken of er nog voer ligt.

Opeens zie ik een Blauwe Kiekendief, een man, vrij dichtbij langs vliegen, op nog geen 15 meter. Ik snel naar de deur, gevolgd door Yves Vogel, die bij mij op bezoek is. Buiten zien we de vogel een rondje maken om daarna tussen de bomen en van de flats weg te vliegen. (Mijn flat ligt aan de buitenste rand van de gemeente Bussum en kijkt uit op hei, dennen- en berkenbomen en enkele andere soorten.)

C. Rosier

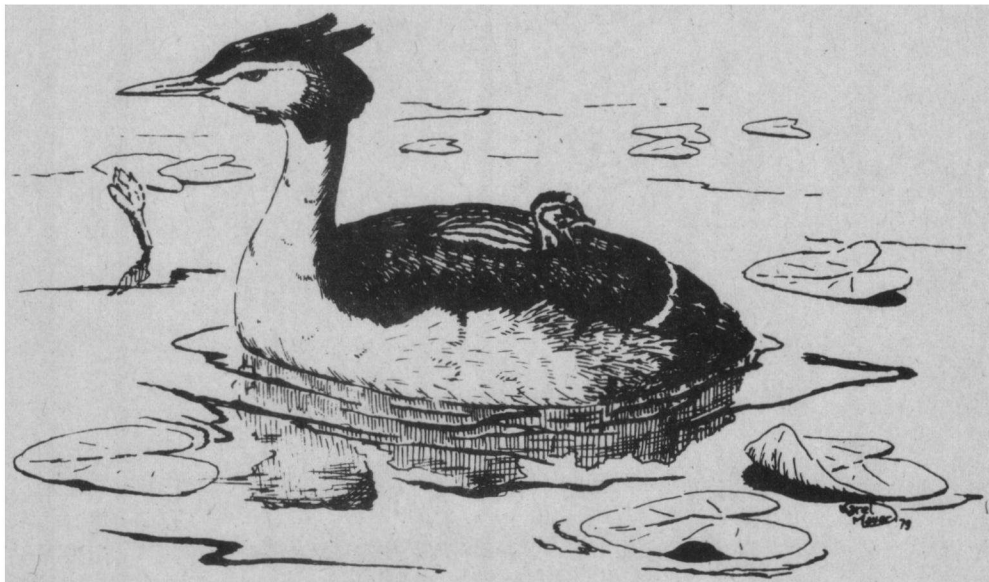
AVONDEXCURSIE NAARDERMEER - 29 mei 1979

Op dinsdag 29 mei, zo stond het in de "Korhaan", was er een excursie op het Naardermeer. En omdat ik niet elke dag in dit gebied kom, leek het me wel wat. Het vertrek was om 19.00 uur vanaf het vissershuis en het zou ongeveer om 22.00 uur afgelopen zijn.

Het was bewolkt en er stond een matige zuidelijke wind. Om 19.10 uur vertrokken we met een grote roeiboort het heldere water op. Er waren 11 deelnemers en een excursieleider.

Natuurlijk zagen en hoorden we als eerste de Roeken, die vooraan hun kolonie hebben. Er zijn daar zo'n 55 nesten. Ook hoorden we meteen zingen van de Tjiftjaf en de roep van de Koekoek. We zagen Houtduiven, Gier- en Boerenzwaluw. De Blauwe Reiger, waar ook een kolonie van is, was ook te zien. En dit was nog maar het begin! Om 19.35 uur hoorden we een Spotvogel zingen. We voeren langs het nest van een Meerkoet. Om 19.35 uur zagen we de 'Keizer van het Naardermeer' - de Lepelaar. Hij vloog over en zijn lepelvormige snavel was hierbij duidelijk te zien. We hoorden ook rietvogels zoals Snor, Kleine Karekiet en Rietgors.

Op het Grote Meer was de Fuut ruimschoots aanwezig. Op dit meer werd de Zwarte Stern op 15 meter afstand gezien. Toen we om 19.45 uur over het Hoofdkanaal toerden hoorden we heel in de verte een Wielewaal. Helaas zagen we deze prachtige vogel niet. Hij liet een soort 'diedeliededieoe' horen. Later hoorden we een Rietzanger - deze vogel zingt altijd onderaan een rietstengel. Om 19.55 u. vloog ver voor ons een kiekendief, of dit een mannetje of wijfje was weet ik niet. Vijf minuten later kwamen we bij de uitzichtstoren aan. Omdat ik vorig jaar, met Natuurmonumenten, ook ben geweest zag ik gelijk dat de toren hoger was gemaakt. Toen we op het topje kwamen kon je nóg beter naar de Aalscholverkolonie kijken. De broedende, zwarte vogels in hun kale bomen waren duidelijk te zien. We bleven ca. 10 min. op de toren.

Nadat we al een stukje gevaren hadden, zagen we een Meerkoet en zijn jong. Ik kan niet anders zeggen dan dat dit een prachtig jong was : zijn lijfje was zwart met een rood-bruine voorvleugelstreep. Zijn kopje was rood en bij zijn oog meer rood-bruin. Om 20.20 u. kwam er een trein langs. Dit is zelf niet zo bijzonder, maar wel wat erna kwam. Direct daarna hoorden we een Roerdomp. De gids vertelde dat deze rietvogel reageert op een langs komende trein! Wat ik erg vreemd vond was dat diezelfde Roerdomp zijn nest vlakbij de spoorlijn had. Ik zou tenminste een rustiger plekje opzoeken!

We kwamen langs het gebiedje waar de Lepelaars broeden; deze plaats was ook al zo dicht bij het spoor. We zagen zo'n 3 Lepelaars opvleigen. Toen er weer een trein langs kwam, hoorden we weer die Roerdomp 'blazen', nu alleen nog duidelijker. Om 20.25 u. begon het zachtjes te regenen. Ondanks de toenemende regen zagen en hoorden we een Matkopje en een Rietzanger, beide van dichtbij. Door de rietmat kijkend zagen we de kern van de Aalscholverkolonie. Je zag nesten, zwevende, weggaande en komende Aalscholvers. Tussen die zwarte jongens was ook een Blauwe Reiger te zien. De scholvers vlogen hier 'al lopende' op uit het water, net als een Meerkoet.

Het begon steeds harder te regenen en even later zaten we met zijn allen onder de paraplu. Om 21.50 u. kwamen we toch wel wat nat bij het vissershuis aan. Ondanks het slechte weer heb ik toch een mooie tocht meemaakt.

Marc van Houten

OPROEP GOUDPLEVIERENTELLING 24/25 NOVEMBER 1979

Mensen die willen meewerken aan de Goudplevierentelling, die gehouden wordt op zaterdag 24 en zondag 25 november 1979, kunnen zich opgeven bij A.P. Vermeule
Gr. Wichmanstraat 40, Hilversum
tel. 035 - 857492.

AANVULLING HUISZWALUWTELLING IN HET GOOI

In 1977 hebben R. Sjouken en ondergetekende van de vogelwerkgroep Amsterdam de bebouwde kom van Muiden op Huiszwaluwnesten gecontroleerd. Wij kwamen op een totaal van 157 nesten, waarvan 14 nog in aanbouw/ bijna voltooid. De teldatum was 6 juli. Ongeveer 90% van de gebouwen werd gecontroleerd. De schatting van 60 nesten voor heel Muiden in 1978, Korhaan 13, nr. 3, kan dus wel als zeer veilig worden beschouwd temeer daar wij niet de indruk hebben dat er in 1978 minder Huiszwaluwen waren dan in 1977.

Fred Vogelzang

SUB-GROEP AVIFAUNA

Op dinsdag 25 september a.s. houden wij weer een subgroep avond in de Godelinde school te Naarden. Aanvang: 20.00 . Belangstellenden zijn van harte welkom.

Adri Vermeule

Weidevogelsymposium 19/20 oktober 1979

Ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels wordt op vrijdag 19 en zaterdag 20 oktober 1979 in Congrescentrum "De Reehorst" te Ede een weidevogelsymposium gehouden. Het programma vindt u hieronder.

Wilt u deelnemen aan dit symposium, dan kunt u zich hiervoor opgeven bij R. Moolenbeek, A. Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035 - 62641.

(tussen 18.00-19.00 uur).

**Programma weidevogelsymposium van de
Nederlandse Vereniging tot
Bescherming van Vogels**

te houden in de Reehorst te Ede, Bennekomsesweg 24

Eerste dag, vrijdag 19 oktober 1979.

- 10.00 uur Zaal open en koffie.
10.30 uur Welkom en inleiding (Prof. dr. H. Klomp).
10.45 uur Terreineisen; biotoop vroeger en nu; recente biotoopveranderingen; conflicten weidevogels-weidebouw (drs. A. Beintema).
Oplossing conflict door segregatie.
11.30 uur Wat houdt de relatie-nota in? (Ir. F. C. Prillewitz).
12.15 uur Het beheer van weidevogelreservaten (drs. H. de Jong).
13.00 uur Lunch.
Oplossing conflict door integratie.
14.15 uur Naar een ander landbouwbeleid (Mr. H. P. Gorter).
15.00 uur Thee.
Er lijkt geen oplossing van het conflict mogelijk.
15.30 uur De belangen van de boer (L. Wassenaar).
16.00 uur Discussie.
17.00 uur Première van de in opdracht van „Vogelbescherming” door Jan van de Kam vervaardigde weidevogelfilm.
17.45 uur Sluiting eerste dag.

Tweede dag, zaterdag 20 oktober 1979.

- 10.00 uur Zaal open en koffie.
10.30 uur Algemene inleiding over problemen betreffende de levenskansen van eieren en kuikens (drs. H. Fabritius).
11.00 uur Het populatieverloop van de weidevogels in de Noord Hollandse reservaten (Mej. drs. B. L. J. van Leeuwen).
11.15 uur Zes bijdragen uit de regio (elk ca. 15 minuten) over populatieverloop en de effecten van ruilverkaveling, beweidingdruk en andere facetten van de agrarische bedrijfsvoering op de weidevogelstand.
13.00 uur Lunch.
14.15 uur De betekenis van de nazorg (J. Fokkema).
14.45 uur Forum discussie.
16.00 uur Sluiting (Prof. dr. H. Klomp).
16.15 uur Thee.

VERSLAG VAN DE NACHTEXCURSIE LANGS DE WAAL - 8/9 juni 1979

Het aantal deelnemers aan de jaarlijkse nachtexcursie langs de grote rivieren bleef dit jaar beperkt tot 12 personen. Het eerste doel van de tocht was de Ooypolder. Hier werd ondanks het lawaai van de nachtelijke scheepvaart op de Waal, de eerste Kwartelkoning gehoord. Deze hield zich niet hier maar in de aan de overzijde liggende Aerdsche uiterwaard op. Na ruim drie uur rondzwelken, bleek de Ooypolder ook nog goed te zijn voor o.a. Steenuil, Ransuil, Waterral, Porseleinhoen, Grote Karekiet en Nachtegaal. De vroege ochtendzang zette in bij de stop aan de Kaliwaal in Weurt, waarbij opviel dat er, in vergelijking met voorgaande jaren, bijzonder weinig Bosrietzangers waren.

Een eindje verder bij de Waardse Dam waren roepende en vliegende Kleine Plevieren te bewonderen. Het bijzonder rijke loofbosje Doddendaal bij Ewijk leverde 26 soorten op, waaronder een Wielewaal en een met prooi invallende Boomvalk. Zoals elk jaar waren ook de Winssumse waarden weer de moeite waard. Grauwe Gorzen waren zingend en met voer goed te bekijken; de Kwartelkoning en Gele Kwikstaart lieten eveneens merken dat zij er waren. Een bijzonderheid was de kruising tussen een Bonte en een Zwarte Kraai, die overvloog.

Rond DUSD waren behalve de Zwarte Roodstaart en Oeverzwaluw ook de Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen present, terwijl bij Druten één exemplaar van een paartje Steenuilen een ring droeg.

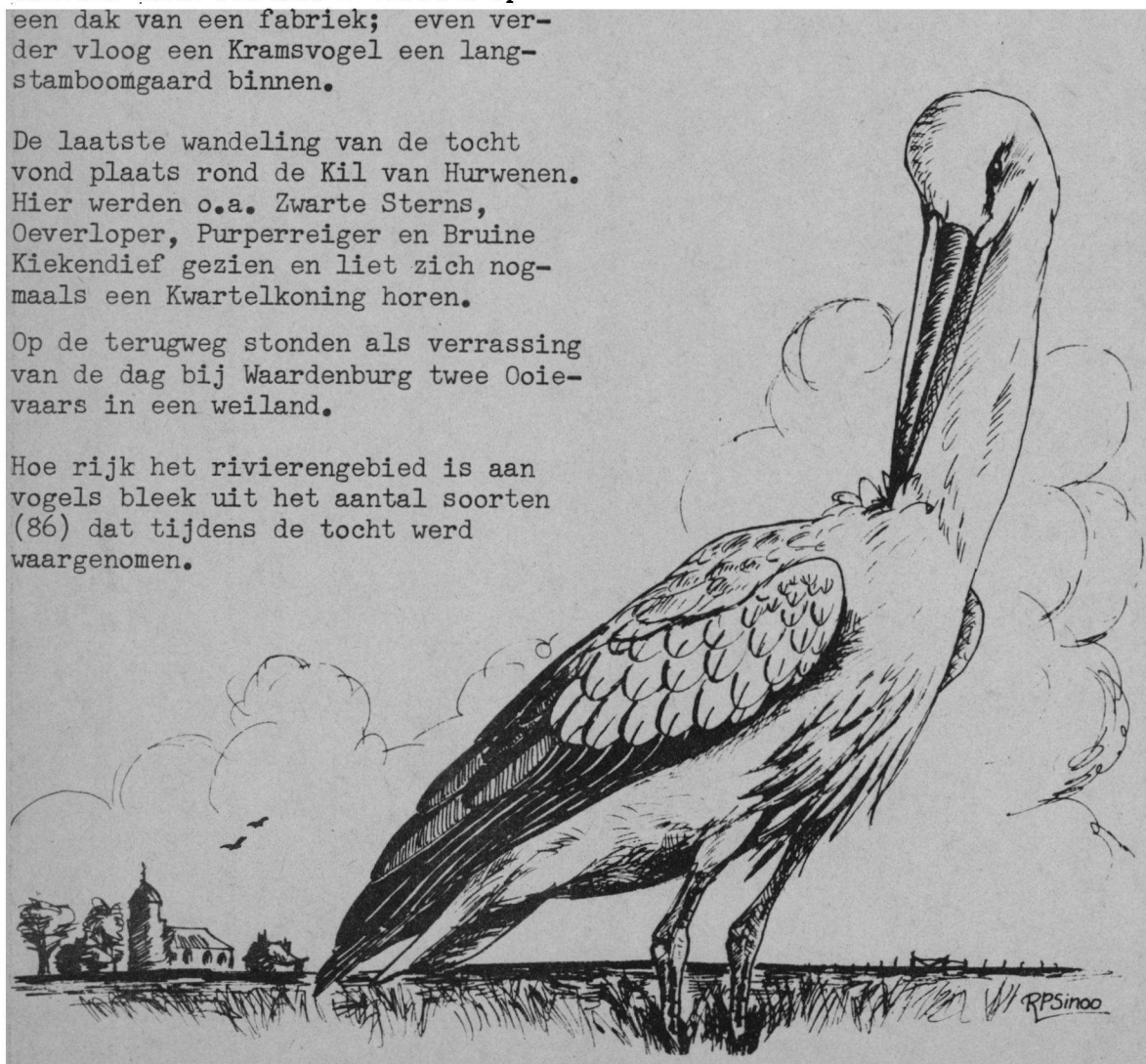
Steenuilen werden trouwens op deze zonnige dag meer gezien. Bij Heere- waarden dook een Kuifleeuwerik op

een dak van een fabriek; even verder vloog een Kramsvogel een lang- stamboomgaard binnen.

De laatste wandeling van de tocht vond plaats rond de Kil van Hurwenen. Hier werden o.a. Zwarte Sterns, Oeverloper, Purperreiger en Bruine Kiekendief gezien en liet zich nog- maals een Kwartelkoning horen.

Op de terugweg stonden als verrassing van de dag bij Waardenburg twee Ooie- vaars in een weiland.

Hoe rijk het rivierengebied is aan vogels bleek uit het aantal soorten (86) dat tijdens de tocht werd waargenomen.

Actie ten behoeve van Gierzwaluwen

Op vrijdag 18 mei j.l. werd een begin gemaakt met de sloop van een oude villa naast de K.R.O. in Hilversum. Weer een stukje oud Hilversum verdween. Maar niet alleen die villa, eveneens een naar schatting dertig nesten van de Gierzwaluw !

Deze nesten bevonden zich alle in de kieren en gaten van het dak. De Gierzwaluwen hadden de nesten, die hier al tientallen jaren zitten, ook in 1979 weer in gebruik genomen.

Op die bewuste vrijdag was 's avonds het dak nagenoeg van het huis gehaald. De zwaluwen vlogen echter voortdurend "als gekken" met hoge snelheid tussen nog enkele overeindstaande dakspanten door. Ze leken totaal in de war gebracht door het zo plotseling verdwijnen van hun nesten.

Naast de villa, op de grond, lagen her en der verspreid de nesten, een enkele met een ei er in...

Samen met de heer J. Taapken heb ik toen geprobeerd de K.R.O. ertoe te bewegen ter vervanging van de nestplaatsen, een aantal nestkasten op te hangen aan het hoofdgebouw van deze omroep. Die plek leek ons de meest geschikte gezien de vrije aanvliegruimte en gelegen vlak bij de oude broedplaatsen. Voor dat plan werd echter geen toestemming gegeven.

Na verder overleg bleek de K.R.O. gelukkig wel bereid in te stemmen met ons voorstel nestkasten op te hangen aan enkele villa's in de nabijheid van het hoofdgebouw. Inmiddels waren 25 speciale houten Gierzwaluwkasten naar Engels model vervaardigd. De Stichting Het Vogeljaar was zo goed de helft van de hiervoor gemaakte onkosten voor haar rekening te nemen !

Op het moment dat ik dit schrijf liggen de nestkasten nog bij mij op zolder. Wanneer U dit leest is de kans groot dat de kasten reeds aan de dakranden bevestigd zijn.

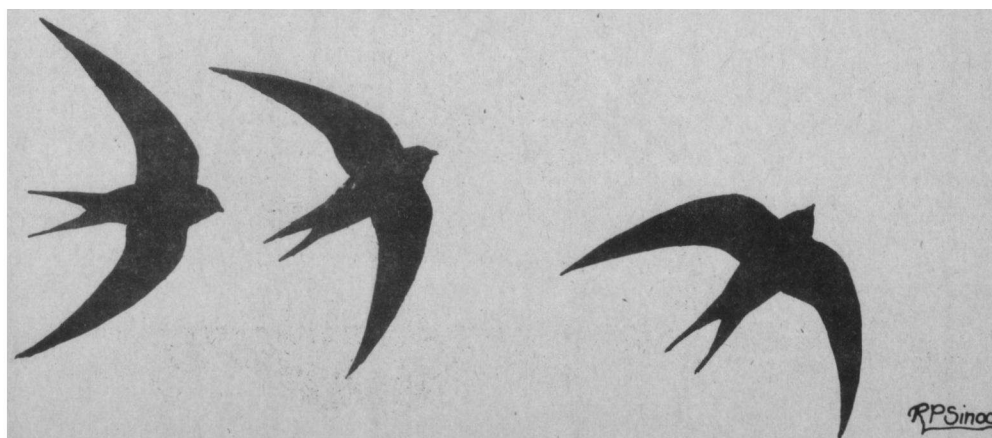
Laten we hopen dat de Gierzwaluwen ze zullen accepteren zodat deze actie als startpunt mag dienen voor het behoud van deze vogels in Hilversum.

J. Harder

N.B.:

Naar aanleiding van het bovenstaande zoeken wij enkele mensen die deze actie willen uitbouwen. De bedoeling hiervan zal zijn om op meer plaatsen kasten op te hangen, gemeentebesturen, architecten en aannemers attent te maken op de mogelijkheid speciale Gierzwaluwneststenen in te metselen, enz.

Belangstellenden wordt verzocht contact op te nemen met J. Harder, Meteorstraat 45, 1223 ER Hilversum, tel. 035 - 852842.

Terugmeldingen uit het Gooi e.o. XI

Om ook eens wat andere soorten vogels in deze rubriek aan bod te laten komen, zullen voortaan ook terugmeldingen uit aangrenzende streken worden vermeld. Vandaar de toevoeging "e.o." (= en omstreken) in de titel.

Meestal betreft het soorten die buiten 't Gooi (vaak Zuidelijk Flevoland) talrijker voorkomen, zodat ze er gemakkelijker kunnen worden geringd.

Deze keer zijn de terugmeldingen afkomstig van K. Visser en mijzelf (EO), alsmede van enkele VWG-leden die geringde vogels hebben gevonden.

Kuifeend 20 juni 1977 Engure meer, Letland, U.S.S.R.
Riga Cl3.040 28 oktober 1978 Zuidelijk Flevoland (mevr. T. Liebregts)

Deze terugmelding is extra interessant omdat de vogel, die als donsjong werd geringd, precies een jaar later vermoedelijk als broedvogel werd teruggevangen. Jammer is alleen dat de vogel bij de vondst in Flevoland al lang dood moet zijn geweest (alleen ring met wat botjes!). Heel opmerkelijk was dat er naast nog een Riga-ring lag, waarvan de ringgegevens echter nog niet binnen zijn.

Sperwer 24 december 1975 Ankeveen (EO)
3227681 11 april 1979 Falsterbo, Zweden (dood gevonden)

De enigste Sperwer die ik ooit ringde, teruggemeld en nog wel uit Zweden!

Torenavalk 10 juli 1970 Zuidelijk Flevoland, als nestjong (KV)
3136360 1 december 1978 Kampereiland (Overijssel)
3166513 10 juni 1972 Zuidelijk Flevoland, als nestjong (EO)
12 januari 1979 Lelystad (verkeersslachtoffer)

Twee "oudjes" te weten 8½ en 6½ jaar; de oudste Torenavalk die bekend is, is 10 jaar.

Meerkoet 1 november 1974 Villars des Dombes (bij Lyon),
O. Frankrijk
Paris DC 22409 24 augustus 1978 Hollandse Brug, Z.Flevoland (E.Lam)

Waterhoen 10 december 1978 Hilversum (KV)
5117311 8 mei 1979 Nysted, Lolland, Denemarken
(verward geraakt, dood)

De eerste terugmelding van een "winter"-Waterhoen (cq. december-januari) uit Scandinavië (vgl. vorige Korhaan).

Stormmeeuw
Moskwa 5 juli 1970 Kandalaksha, Murmansk, Rusland
M 136.163 13 januari 1979 's-Graveland (KV)

Een Stormmeeuw van ver noordelijke herkomst: even ten noorden van de poolcirkel in Lapland.

<u>Kokmeeuw</u>	30 december 1970	Huizen	(KV)
3124824	7 maart 1971	Zeebrugge, België	
	12 juni 1978	Porkholma, Korteesjarri, <u>Finland</u>	(geschoten)
3284456	25 juni 1978	Hilversum, als le jaars	(EO)
	14 december 1978	Oued Sebbah, <u>Algerije</u>	(Afrika)

"Onze" Kokmeeuwen komen blijkens terugmeldingen zelden in Afrika terecht en dan meestal in Marokko.

<u>Holenduif</u>	16 september 1978	Bikbergen, Huizen	(EO)
3075772	28 februari 1979	Zuidelijk Flevoland	(dood gevonden)

Deze vogel werd in september als nestjong geringd en overwinterde dicht bij huis. Over deze geheimzinnige soort is weinig bekend.

<u>Grote Bonte Specht</u>	29 februari 1968	Naarden	(KV)
K299838	10 mei 1979	Huizen (dood gevonden)	
K462058	5 april 1972	Crailo, Huizen	(EO)
	22 april 1979	" "	(W.Cohen)

Twee oude spechten: resp. ruim 11 en 7 jaar na het ringen teruggevonden; hun leeftijden waren bijna 12 en 8 jaar of ouder.

De oudste Britse ringvogel (die ik kon vinden) werd 10 jaar en 9 maanden.

<u>Kleine Karekiet</u>	23 juli 1978	Zuidelijk Flevoland	(EO)
A233.029	30 mei 1979	Casablanca, <u>Marokko</u>	

Let op de vinddatum: deze Nederlandse broedvogel was eind mei nog in Marokko. Mogelijk is het meer regel dan uitzondering dat Kleine Karekieten zo laat terugkeren.

<u>Tjiftjaf</u>	25 juni 1977	Valkeveen	(KV)
E31.986	24 januari 1979	Foum el jema (Azilal), <u>Marokko</u>	

Een mooie terugmelding voor zo'n klein vogeltje in Noord-Afrika. De vogel werd levend gevangen, maar z'n verdere lot is onbekend.

<u>Spreeuw</u>	29 mei 1977	Lemmatsi (Tartu) <u>Estland</u>	(nestjong)
Matsalu H91564	3 december 1978	Hilversum	(EO)
Moskwa	7 juli 1978	bij Ribachii, <u>Litauen</u>	(als le jaars)
636206	17 december 1978	Hilversum	(KV)
Moskwa	4 juli 1977	bij Ribachii, <u>Litauen</u>	(als le jaars)
XA 322995	10 maart 1979	Kortenhoeft	(EO)

ONTVANGEN LITERATUUR

Den Bosch - Rietsangher, Vogel- en Natuurwacht 's-Hertogenbosch, jrg. 7 nr. 51
Verslag informatie-avond Vogelwet 1936 - Kleine zwaan - Wintervoeding 1979 -
Klein hoefblad - Jaarverslag - Knotten.

De Lepelaar, nr. 62 - Ganzen in kou en sneeuw - Winter 1978/79 - Buizerd -
Strijd behoud roofvogels in Spanje - De Bonte Vliegenvanger - Rode lijst
Zwitserse broedvogels - De laatste jaren van de Neusiedlersee - Roofvogels en
de ethiek van natuurbescherming - Ontmoeting met de Paarse Strandloper -
De Oostelijke Tielerwaard.

De Meerkoet, VWG Wieringen, jrg. 3 nr. 1 - Zeldzame vogels, waarschuwings-net-
Opvallende jachtmethode Ransuil - Sperwer ... wel of niet gebroed? - Aquila -
De Steenarend - waarneming in Wieringermeer - Verslag stootvogel- en uilen-
stand Wieringermeer 1978 - Verslag Flevoland excursie.

Mens en Natuur, tijdschrift ter bevordering van het milieubesef, IVN, jr. 29
nr. 5 - Alarm '81, Manifest verontruste Nederlandse milieu- en natuurbescher-
mingsorganisaties; jrg. 30 nr. 2 - De geneugten van de meimaand 1917 -
Educatie en actie in Ballona Wetlands.

Mens en Vogel, informatieblad Belgisch verbond tot bescherming van de vogels,
jrg. 16 nr. 4 - Tweede Europees kongres tot bescherming der vogels -
Sluikvangst in Vlaanderen - Vogelvangst in de Maaskant - Zwartboek 1978-1979 -
Vogelvangst in Wallonië - Spreeuwenjagers - Jacht en Vogelbescherming in
Nederland - Jacht op de Veldleeuwerik - Lijstervangst met strikken - Jacht
langs zeestranden - Slachting Aalscholvers Denemarken - Operatie "Orkney"

jrg. 17 nr. 1 - Vogelbescherming in Spanje - Koudegolf januari 1979 in Noord-
West Europa plus gevolgen in Frankrijk op gebied van de jacht - Massale vogel-
vangst blijft Vlaanderen teisteren - Grote Trap - Houtduiven als acrobaten -
Frank van Impe : vrij als een vogel - Buizerds vallen geen mensen aan.

De Mourik, VWG Nijmegen e.o., jrg. 5 nr. 2 + 3 - De Roodborsttapuit rondom
Wijchen - Riviertelling januari-februari 1979 - Wintervoeding - Vogels en de
wet - Stootvogeltelling februari 1979.

De Perketutter, NJN Hilversum, jrg. 8 nr. 6 - Ontstaan rivierengebied.

De Pieper, VWG NoordijHollands Noorderkwartier, jrg. 18 nr. 4 - Trekwegen van
de in Nederland geringde Goudplevieren - Kiekendieven in Noord-Hollands
Noorderkwartier (1961-1977).

Vanellus, Org. Friese Vogelwacht, jrg. 32 nr. 2 - Weidevogelbescherming -
Vegetatie en beheer van de Friese kwelders - Streekcomitee A : doel : verhogen
zeedijk tussen Zwarte Haan en Holwerd op deltaniveau voor behoud natuurgebied
er achter - Het belang van de visserij bij de buitendijkse gronden voor de
Friese kust - Weidevogelsymposium van Vogelbescherming - De Witte Kwikstaart.

Verslag broedvogelinventarisatie 1976 Oud- en Nieuw-Amelisweerd, Vogelwacht
Utrecht.

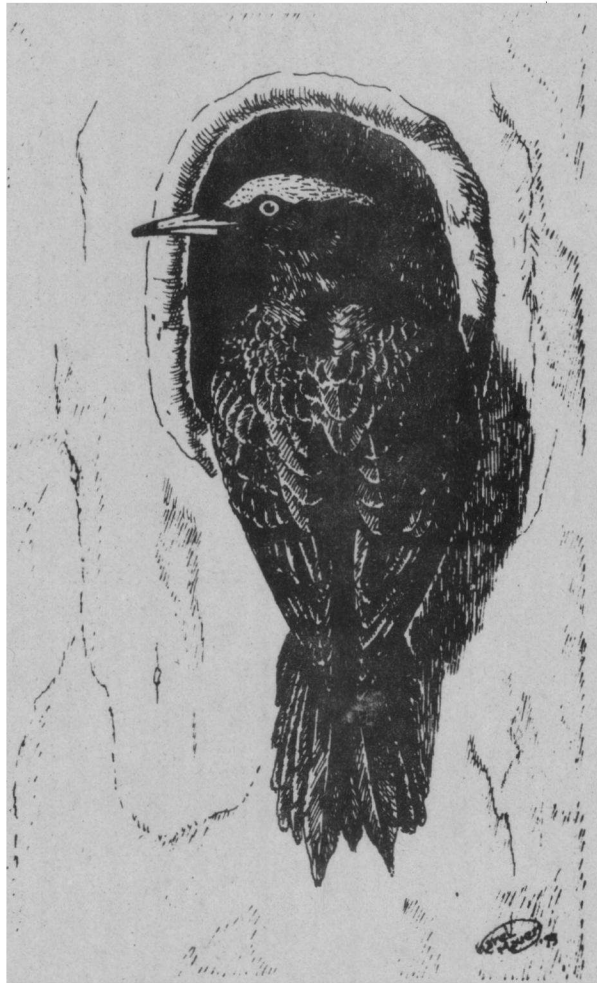

V E L D W A A R N E M I N G E N

Fuut		1 ex. 12.5	Laarder Wasmeer	R.P.Sinoo
Geoorde Fuut		2 ex. tot 3	broedsels met resp. 3, 2 en 1 jong, van 1.5 tot 11.7	Hilv. Wasmeer div.
		12 ex. via 21 ex.	(10 pr. + 1 solitair adult)	
			tot 5 broedsels met 2 tot 6 jongen. Periode van waarneming 12.5 - 16.7	Laarder Wasmeer div.
Dodaars		1 ex. 01.5	Hilversums Wasmeer	W.J.R. de Wijs
Wouwaapje		1 ex. 26.5	Bergsepad, Ankeveen	A.Vermeule/ S.Poelstra
		1 mn. 17.6	Ankeveense Plassen	Karel Mauer
		1 mn.)		
		2 vr.)	20.6 Bergsepad, A'veen	K.Mauer/K.Breek
Blauwe Reiger		42 nesten 05.5	Groeneveld, Baarn	E.Osieck
Ralreiger (op 50 mtr.)		1 ex. 16.6	Ankeveense Plassen/Mauer/Breek e.a.	
			op 17.6 Om 05.40 uur nog aanwezig	idem
Kwak (op 50 mtr.)		1 ex. 16.6	Ankeveense Plassen/Mauer/Breek e.a.	
Lepelaar		1 ex. 16.6	idem	idem
Grauwe Ganzen		8 ex. 17.6	idem (zwevend!) Karel Mauer e.a.	
Kolgans		3 ex. 01.7	Oppad K.v.Lambalgen/J.Pilzecker	
Zomertaling	2 mn. +	3 vr. 08.6	Laarder Wasmeer	J.Harder
		4 ex. 11.6	Ten westen Huizer Pier	Pluister/ Rieken
Krakeend		5 ex. 03.7	Laarder Wasmeer	J.Harder
Kuifeend		1 vr.)		
		3 juv.)	22.6 Hilv. Wasmeer	idem
Tafeleend		1 vr.)		
		4 juv.)	22.6 idem	idem
		1 vr.)		
		5 juv.)	11.7 idem (jongen groot!)	idem
Witoogeend		1 vr. 02.7	Laarder Wasmeer	idem
Bergeend		20 ex. 05.5	Weiland Vuursche Dreef	R.P.Sinoo
		1 pr.)		
		8 juv.)	22.6 Hilv. Wasmeer	J.Harder
		1 pr.)		
		4 juv.)	22.6 Anna's Hoeve bij de bergplas	idem
		1 pr.)		
		3 juv.)	11.7 Hilv. Wasmeer (juv + 1 week)	idem
Brilduiker	2 mn. +	1 vr. 12.5	Laarder Wasmeer	R.P.Sinoo
Buizerd		1 ex. 1-15.5	Franse Kampweg/Meent	W.E.Cohen
		1 ex. 07.5	Sportpark N.S. H'sum	K.Mauer
		1 ex. 19.5	Zwaluwln. Bussum	K.v.Lambalgen
		2 ex. 19.5	Cronebosch, H'sum	Mauer/Pellicaan/ Roersma
		1 ex. 16.6	Eempolder-Zuid	A.Vermeule
		1 ex. 22.6	Hilv. Wasmeer	J.Harder
Wespendief		1 ex. 19.5	Cronebosch Mauer/Pellicaan/Roersma	
		1 ex. 11.7	Laarder Wasmeer	E.Osieck/J.Harder
Havik		1 ex. 19.5	Vuursche Bosbad	K.v.Lambalgen
Sperwer		1 vr. 06.5	Sportpark N.S. Overvliegend met prooi	K.Mauer
		1 mn. 08.5	Soestd.str.weg, H'sum	Jagend idem
		1 ex. 20.5	Sportpark N.S. Met prooi	idem
Rode Wouw		1 ex. 07.5	idem. Vloog naar N.O.	idem
Visarend		1 ex. 03.5	Laarder Wasmeer	A.v.d.Berg

Visarend	(?) 1 ex.	12.5	Sportpark N.S. H'sum	Karel Mauer
			(Waarnemer had twijfel, maar gezien de waarneming van Arnoud v.d. Berg en het feit dat de vogel naar Anna's Hoeve/Laarder Wasmeer vloog zeker niet onmogelijk. Andere waarnemers ?)	
Bruine Kiekendief	1 vr.	08.5	Kust Valkeveen	A.Pluister
	1 vr.	08.5	Bergsepap	G.Rieken/A.Pluister
	1 ex.	25.5	Kromme Rade	Mauer/Scova-Reghini
	1 mn.	26.5	idem	idem/idem
	1 vr.	04.6	idem	K.Mauer
	2 ex.	11.6	RZI Huizen	Pluister/Rieken
	1 vr.	16.6	Bergsepap	Mauer/Breek e.a.
	1 vr.	17.6	idem	K.Mauer e.a.
	1 vr.	18.6	Kortenh.Plassen	Gaten N.O.I. idem
	1 vr.	20.6	idem	idem
Blaauwe Kiekendief	1 vr.	04.3	Laarder Wasmeer	J.Harder
Boomvalk	<u>10 waarn. van</u>	<u>1 ex. van</u>	03.5-16.6	Laarder Wasmeer, Groeneveld Hilv.-Zuid, Sportpark N.S., Hinderdam, Kromme Rade, Bergsepap en Eempolder. Waarnemers: Harder/Osieck/Mauer/Vermeule.
Scholekster	1 broedgeval		in Laarder Wasmeer met 3 eieren. Broedsel op 10.5 ontdekt, maar op 18.5 weer leeg J.Harder	
Kleine Plevier	1 ex.	24.6	Laarder Wasmeer	idem
Morinel Plevier	12 ex.	22.5	Reigerweg Flevoland	Mauer/Breek
Witgatje	2 ex.	02.7	Laarder Wasmeer, Ook	11.7 Harder
Zwarte Ruiters	1 ex.	20.6	Bergsepap (gehoord)	Mauer/Breek
Groenpootruiter	10 ex.	05.5	Weiland Vuursche Dreef	R.P.Sinoo
Kokmeeuw	125-150 nesten	12.5	Hilv. Wasmeer op eiland	Harder
Zwarte Stern	1 tot 3 ex.	12.5-15.5	Laarder Wasmeer	Mauer/Sinoo
	2 ex.	12.5	Hilversums Wasmeer	J.Harder
Kemphaan	5 mn. + 2 vr.	03.6	Eempolder, kust. Baltsend.	M.v.Houten/R.v.Wijgerden
Witvleugelstern	1 ex.	17.6	Ankev. Plassen	Karel Mauer
			Deze waarn. werd bevestigd door 2 andere ook aanwezige vogelaars! Vogel hield zich op met Zwarte Sterns en was langdurig waar te nemen op zeer korte afstand, 20 mtr.	
		20.6	idem.	Nog steeds aanwezig.
				K.Breek/Mauer
		21.6	idem	J.Harder/E.Osieck/R.P.Sinoo
Visdiefje	2 ex.	01.5	Hilv. Wasmeer	W.J.R.de Wijs
	2 ex.	26.5	Kromme Rade 'tHol	Mauer/Reghini
	1 ex.	26.5	Bergsepap	idem/idem
	1 ex.	06.6	idem	Karel Mauer
Holenduif	2 ex.	27.5	Cronebosch in nestholte waarin 2 daarvoor nog Zwarte Specht huisde	Karel Mauer/Peter Scova-Reghini
Tortelduif	1 ex.	05.5	Langs Vuursche Dreef	R.P.Sinoo
	1 ex.	08.5	Bergsepap	Pluister/Rieken
Ransuil	1 ex.	30.5	Monnikenberg (jongen gehoord)	Karel Mauer/Tilly Nobels

Velduil	1 ex.	12.5	Laarder Wasmeer	J.Harder
	1 ex.	03.6	idem	idem
Bosuil	1 ex.	09.5	Cronebosch	Mauer/Pellicaan
Gierzwaluw	1 ex.	02.5	Laarder Wasmeer	J.Harder
	3 ex.	03.5	idem	idem
	7 ex.	07.5	Geraniumstr. H'sum	idem
	5 ex.	07.5	Bij Huizerhavenkant	A. Pluister
Kleine Bonte Specht	1 mn.	13.5	Eindegooi	R.P.Sinoo
Zwarte Specht	1 mn.	08.5	idem	Rieken/Pluister
	1 mn.	08.5	Cronebosch	K.Mauer
	2 ex.	09.5	idem (ook op 13.5!)	idem

Huiszwaluw	10 tot 12 ex.	02.5	Noordereind 's-Grav.land,	Koopmans
Gele Kwikstaart	10 ex.	07.5	RWZI-Huizen	A.Pluister
Engelse Gele Kwikstaart	1 mn.	03.6	Eempolder, kust v. Houten/v. Wijgerd	
Wielewaal	1 mn. + 1 vr.	15.5	Kromme Rade	K.Mauer
	1 mn.	29.5	Laarder Wasmeer	Vogel/Harder
	1 ex.	06.6	Bergsepap	K.Mauer
	2 ex.	11.6	Laegieskamp en Eindegooi	Pluister
	1 mn.	16.6	Ankev.Plassen	K.Mauer
	1 mn. + 1 vr.	17.6	idem	idem
	1 mn.	21.6	idem	J.Harder
	2 mn.	24.6	Laarder Wasmeer	idem
Snor	1 ex.	12.5	idem	K.Mauer
Sprinkhaanrietzanger	1 ex.	03.5	idem	A.v.d.Berg
	3 ex.	15.5	Oppad, Kortenhoef	K.Mauer
Kleine Karekiet	2 ex.	26.5	Bergsepap	K.Mauer/P.Scova-Reghini
Vuurgoudhaantje	1 ex.	29.4	Bachlaan H'sum	E.Osieck

Bonte Vliegenvanger	1 ex.	08.5	Steenakker, Blaricum	mevr. Frater
	1 ex.	11.6	Eindegooi	A. Pluister/G. Rieken
Paapje	1 ex.	15.5	Cronebosch H'sum	K. Mauer
Roodborsttapuit	1 mn.	24.5	Bussumerhei, Crailoo	A. Vermeule
	1 mn. + 1 vr.	16.6	Westerheide bij rustgebied	idem
Zwarte Roodstaart	1 ex.	05.5	Nijhoff Zelfbouw, Baarn	E. Osieck
	1 ex.	05.5	Legerplaats Crailoo	idem
	1 vr. + 1 mn.	12.5	RWZI-Hilversum-West	Visser/Osieck
	1 mn.	23.5	Profimarkt bij de Kei	Hvsm Mauer
	1 mn. + 1 vr.	28.5	Kerkelanden	Hvsm A. Vermeule
	1 ex.	16.6	Eempolder-Zuid	Cementfabriek idem
	1 ex.	16.6	idem bij Ocrietfabriek	idem
Blauwborst	1 mn. + 1 vr.	22.5	Knardijk, pad naar hut.	Mauer/Breek
Beflijster	1 mn.	13.4	Dammerkade, Ankeveen	F.v. Klaveren
	1 mn.	18.4	Steffenshein, Laren	E.R. Osieck
	1 mn.	19.4-07.5	Sumatralaan	Hvsm fam. Harder
	1 ex.	28.4	Monnikenberg, Hvsm	Vink/Harder
	1 ex.	begin mei.	Laarder Wasmeer	F. Rozendaal
Kramsvogel	1 ex.	03.5	Laarder Wasmeer.	E. Osieck/J. Harder
Appelvink	1 pr.	22.4	Steenakker, Blaricum	mevr. Frater
	1 ex.	29.4	Cronebosch, Hvsm	R.P. Sinoo
Geelgors	1 ex.	07.5	Dassenbos-Hilv. Wasmeer	E.R. Osieck

Tot zover mijn straffe selectie uit - u begrijpt het - een overweldigend aanbod. Daarvoor mijn hartelijke dank. Niet boos zijn als ik een in uw ogen belangrijke waarneming niet heb gebruikt. Omwille van de plaatsruimte heb ik de waarnemingen van de Geoorde Fuut en Boomvalk in elkaar geschoven, terwijl ik van de vele, vele Sperwer waarnemingen alleen de allerleukste heb opgenomen. En met de kaartjes van vóór 1 mei heb ik precies het zelfde gedaan.

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : R.G. Moolenbeek, A. Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035-62641
Secretaresse : T. Stoker, Radioweg 1, Ned.den Berg, tel. 02945-1349
Penningmeest.: vacant
postgironr. V.W.G. 2529179

Contactpersonen

Avifauna : A.P. Vermeule, Gr. Wichmanstr. 40, H'sum, tel. 035-857492
Eempolder : A. van Leyden, Raboes 9, Laren, tel. 02153-86091
Excursies : L.J. Dwars, Prinsenstraat 15, H'sum
Nestkasten : H.W. de Soete, G.v.Amstelstr. 410, H'sum, tel. 035-10834
Rinonderzoek : E.R. Osieck, Steffenshein 20, Laren, tel. 02153-89720
Vogelcursus : C.C.M. Last, Mr. J.C. Bührmanl. 46, A'veen, tel. 035-62099
Contr. Vogelwet: D.G. de Witte, St. Annastr. 26, Naarden, tel. 02159-42579
Opg. Excursies : mevr. H. Lodestein, Rietmeent 62, 1218 AX H'sum, tel.
eventueel A. v. Leyden (na 18.00 uur) 02159-31076
Korhaan : R.P. Sinoo, 't Harde 1, H'sum, tel. 035-850382
K. Mauer, Oude Amersfoortsew. 72, H'sum

Inzenden waarnemingskaartjes (tot 1980!)

A. Bode, Coehoornstraat 64, 1222 RV Hilversum, tel. 035-858401

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G. Moolenbeek,
Bussum/Naarden: L. Reddingius, Gr. W. de Oudelaan 22, tel. 02159-42508
Hilversum : A. Bode
Huizen : F. Griffioen, Omroepaan 16, tel. 02152-52958
Laren : O. de Graaf, Steffenshein 13, tel. 02153-83143
Contributie : f 20,- per jaar, huisgenootlid f 7,50, Vogeljaar f 13,50

INHOUD

95	Redactioneel
96-98	Programma-Ledenmutaties-Kort verslag van de buitengewone ledenvergadering van 10 juli j.l.
99-108	Het Huiszwaluwenonderzoek in de Flevopolder in 1978
109-110	Aantekeningen over de voedselzoekwijze van Koekoeken
111	Verslag dagexcursie Texel van 24 maart 1979 - Blauwe Kiekendief
112-113	Verslag avondexcursie Naardermeer van 29 mei 1979 - Oproep Goudplevierentelling 24/25 november 1979 - Aanvullingen Huiszwaluwenonderzoek in het Gooi e.o.
114	Weidevogelsymposium
115	Verslag nachtextcursie langs de Waal van 8/9 juni 1979
116	Actie ten behoeve van Gierzwaluwen
117-118	Terugmeldingen uit het Gooi e.o. XI
119	Ontvangen literatuur
120-123	Veldwaarnemingen
124	Adressen bestuur - Inhoud

Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

Inzenden kopij vóór 30 september 1979 naar R.P. Sinoo, 't Harde 1, 1223 KH Hilversum